

Teza: brak kar jednostkowych za dwa delikty dyscyplinarne.

Zaniechanie wymierzenia kar jednostkowych za zarzucane czyny przy wymierzeniu jednej kary za dwa przewinienia dyscyplinarne jest nieprawidłowe i z tego powodu wymaga interwencji w ramach kontroli instancyjnej.

Sygn. akt WO-20/21

ORZECZENIE

z dnia 29 kwietnia 2021 r.

**Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie w składzie:
Przewodniczący: S WSD Michał Łukasik**

Sędziowie: S WSD Piotr Karwat

S WSD Marta Stryjek - sprawozdawca

Protokolant: Adam Wolan

przy udziale Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Gerarda Dźwigąły

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2021 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy radcy prawnego G. H., wpisanej na listę radców prawnych prowadzoną przez Radę Okręgowej Izby Radców Prawnych we W. pod numerem wpisu (...),

obwinionej o to, że:

1.

na rozprawach w dniach 29.10.2019 r. i 05.11.2019 r. w sprawie zainicjowanej przez M. L. o alimenty przeciwko ojcu D. L. [Klientowi radcy prawnego], zawisłej przed Sądem Rejonowym dla W. K., w 1 Wydziale Cywilnym, pod sygn. akt III RC 430/19 nie zachowała taktu i umiaru w wypowiedziach kierowanych do skarżącej przesłuchiwanej jako świadek w tej sprawie, a także nie zachowała powściągliwości w okazywaniu osobistego stosunku do skarżącej jako świadka w tej samej sprawie, tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego polegającego na naruszeniu postanowień art. 38 ust. 1, 5, 6, KERP w zw. z art. 3 ust. 2 i art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2115),

2.

w piśmie procesowym z dnia 23.10.2019 r. w sprawie zainicjowanej przez M. L. o alimenty przeciwko ojcu D. L. [Klientowi radcy prawnego], zawisłej przed Sądem Rejonowym dla W. K., w I Wydziale Cywilnym, świadomie podała nieprawdziwe informacje na temat strony tego postępowania, mimo dowodów przeciwnych znajdujących się w aktach postępowania, tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego polegającego na naruszeniu postanowień art. 38 ust. 1, 4, 5 KERP w zw. z art. 3 ust. 2 i art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2115),

3.

w piśmie procesowym z dnia 17.01.2017 r. oraz w piśmie z dnia 26.09.2017 r. w sprawie o podział majątku zainicjowanej przez skarżącą przeciwko D. L., [Klientowi radcy prawnego] zawisłej przed Sądem Rejonowym dla W. K. w I Wydziale Cywilnym, pod sygn. akt I Ns 248/16 nie zachowała taktu i umiaru w opisach dotyczących skarżącej, wzbudzając w skarżącej wrażenie „szydzenia” z niej, tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego polegającego na

naruszeniu postanowień art. 38 ust. 1, 4, 5 KERP w zw. z art. 3 ust. 2 i art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych
(t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2115)

z powodu odwołania Ministra Sprawiedliwości od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych we W. z dnia 26 sierpnia 2020 r. (sygn. akt: OSD 39/20)

orzeka:

1.

uchyla zaskarżone orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych we W. z dnia 26 sierpnia 2020 r. sygn. akt OSD 39/20 w pkt. 1 i 3 i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych we W.;

kosztami postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym obciąża Krajową Izbę Radców Prawnych w Warszawie.

Uzasadnienie

Pismem z dnia 6 listopada 2019 r. wniesionym do Okręgowej Izby Radców Prawnych we W. K. K. (dalej „Pokrzywdzona”) poinformowała o możliwości popełnienia deliktu dyscyplinarnego przez radcę prawnego G. H. (dalej „Obwiniona”), która reprezentuje byłego męża Pokrzywdzonej w procesach o podział majątku i o alimenty. Działanie Obwinionej miało polegać na niestosownych i nieprawdziwych wypowiedziach formułowanych zarówno na rozprawach, jak i w pismach procesowych.

Po przeprowadzeniu dochodzenia dyscyplinarnego wszczętego postanowieniem z dnia 31 grudnia 2019 r. Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych we W. wniosł w dniu 7 lipca 2020 r. do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego OIRP we W. wniosek o ukaranie Obwinionej z tytułu następujących zarzutów:

1.

na rozprawach w dniach 29.10.2019 r. i 05.11.2019 r. w sprawie zainicjowanej przez M. L. o alimenty przeciwko ojcu D. L. [Klientowi radcy prawnego], zawisłej przed Sądem Rejonowym dla W. K., w I Wydziale Cywilnym, pod sygn. akt III RC 430/19 nie zachowała taktu i umiaru w wypowiedziach kierowanych do skarżącej przesłuchiwanej jako świadek w tej sprawie, a także nie zachowała powściągliwości w okazywaniu osobistego stosunku do skarżącej jako świadka w tej samej sprawie, tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego polegającego na naruszeniu postanowień art. 38 ust. 1, 5, 6. KERP w zw. z art. 3 ust. 2 i art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2115),

2.

w piśmie procesowym z dnia 23.10.2019 r. w sprawie zainicjowanej przez M. L. o alimenty przeciwko ojcu D. L. [Klientowi radcy prawnego], zawisłej przed Sądem Rejonowym dla W. K., w I Wydziale Cywilnym, świadomie podała nieprawdziwe informacje na temat strony tego postępowania, mimo dowodów przeciwnych znajdujących się w aktach postępowania, tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego polegającego na naruszeniu postanowień art. 38 ust. 1, 4, 5 KERP w zw. z art. 3 ust. 2 i art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2115),

3.

w piśmie procesowym z dnia 17.01.2017 r. oraz w piśmie z dnia 26.09.2017 r. w sprawie o podział majątku zainicjowanej przez skarżącą przeciwko D. L., [Klientowi radcy prawnego] zawisłej przed Sądem Rejonowym dla W. K. w I Wydziale Cywilnym, pod sygn. akt I Ns 248/16 nie zachowała taktu i umiaru w opisach dotyczących skarżącej,

wzbudzając w skarżącej wrażenie „szydzenia” z niej, tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego polegającego na naruszeniu postanowień art. 38 ust. 1, 4, 5 KERP w zw. z art. 3 ust. 2 i art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j.Dz. U. z 2018 r. poz. 2115).

Orzeczeniem z dnia 26 sierpnia 2020 r. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych we W. (dalej „OSD” lub „Sąd I instancji”):

1)

w pkt 1 orzeczenia uznał Obwinioną za winną popełnienia zarzucanego jej czynu opisanego w pkt 1 i pkt 2 na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 38 ust. 1, 4, 5, 6 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, stanowiącego załącznik do uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w związku z art. 3 ust. 2 ustawy o radcach prawnych i na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 3 i ust. 2ba w związku z art. 70³ ustawy o radcach prawnych wymierzył Obwinionej karę pieniężną w wysokości 3.500 zł, tj. półtorakrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w dacie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego,

2)

w pkt 2 orzeczenia w zakresie zarzucanego Obwinionej czynu w pkt 3 stosownie do treści art. 70 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 11 ust. 2 ustawy o radcach prawnych umorzył postępowanie,

3)

w pkt 3 orzeczenia na podstawie art. 70⁶ ust. 2 zdanie drugie ustawy o radcach prawnych obciążył Obwinioną zryczałtowanymi kosztami postępowania w kwocie 1.600 zł.

Od powyższego orzeczenia w ustawowym terminie odwołał się Minister Sprawiedliwości, wnosząc odwołanie na niekorzyść Obwinionej w części rozstrzygnięcia o karze. Zaskarżonemu orzeczeniu postawiony został jeden zarzut - obrazy przepisów prawa materialnego, tj. art. 65¹ ust. 1 i 2 ustawy o radcach prawnych, polegającej na niewymierzeniu Obwinionej kar dyscyplinarnych za opisane w pkt 1 i 2 orzeczenia przewinienia dyscyplinarne oraz kary łącznej.

W konsekwencji Minister Sprawiedliwości wniósł o uchylenie orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych we W..

Wyższy Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Odwołanie Ministra Sprawiedliwości okazało się zasadne.

Istota sprawy wywołanej odwołaniem sprowadza się do rozstrzygnięcia zawartego w pkt 1 zaskarżonego orzeczenia, na mocy którego OSD uznał Obwinioną za winną popełnienia dwóch deliktów dyscyplinarnych, za które wymierzył karę pieniężną w wysokości 3.500 zł. Nie ulega wątpliwości, że wnioskiem o ukaranie zostały objęte trzy czyny. Na mocy swojego orzeczenia OSD w odniesieniu do dwóch z nich uznał Obwinioną za winną ich popełnienia. Zgodzić się należy z Ministrem Sprawiedliwości, że konsekwencją takiego rozstrzygnięcia winno być wymierzenie kar

za każde z przewinień i następnie - o ile wymierzone kary podlegałyby stosownie do art. 65¹ ust. 2

ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (dalej „ustawa o radcach prawnych”) łączeniu - wymierzenie kary łącznej.

Jak słusznie wskazał Odwołujący, kwestia wymierzenia kar jednostkowych i kary łącznej nie jest pozostawiona swobodnemu uznaniu sądu dyscyplinarnego. Uznając istnienie przesłanek do ukarania radcy prawnego za co najmniej

dwa przewinienia dyscyplinarne, sąd w pierwszej kolejności zobowiązany jest do wymierzenia kar jednostkowych za każdy czyn, a następnie - do wymierzenia kary łącznej przy zachowaniu zasad dotyczących łączenia kar, wymienionych w art. 65¹ ust. 2 ustawy o radcach prawnych. Zaniechanie wymierzenia kar jednostkowych za zarzucane czyny przy wymierzeniu jednej kary za dwa przewinienia dyscyplinarne jest nieprawidłowe i z tego powodu wymaga interwencji w ramach kontroli instancyjnej. Jest ono bowiem równoznaczne z naruszeniem art. 65¹ ust. 1 ustawy o radcach prawnych, który - co można jedynie ponownie uwypuklić - wymaga bezwzględnego respektowania przy wymierzaniu kar za co najmniej dwa przewinienia.

Zgodzić się należy z Odwołującym, że sposób rozstrzygnięcia o karze przez Sąd I instancji uniemożliwia dokonanie prawidłowej oceny współmierności kary w kontekście dyrektyw jej wymiaru określonych w art. 53 Kk w związku z art. 74¹ pkt 2 ustawy o radcach prawnych. Wymierzenie jednej kary za dwa przewinienia dyscyplinarne spowodowało również odstąpienie od wymierzenia kary łącznej.

Jednocześnie Wyższy Sąd Dyscyplinarny pomimo wniosku Ministra Sprawiedliwości o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji stoi na stanowisku, że brak jest podstaw do takiego rozstrzygnięcia. Wynika to po pierwsze z tego, że zakresem zaskarżenia objęte jest wyłącznie rozstrzygnięcie o karze (w pkt 1 zaskarżonego orzeczenia). Co jednak istotniejsze, zarzuty odwoławcze nie polegają na kwestionowaniu ustaleń faktycznych, dotyczących sprawstwa i winy Obwinionej, a dotyczą jedynie rozstrzygnięcia o karze. Z tego powodu zdaniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego zasadna jest zmiana orzeczenia Sądu I instancji - w oparciu o art. 437 § 2 Kpk w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych. Stosownie do art. 437 § 2 zdanie drugie Kpk, uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie jeżeli konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu w całości (pozostałe przypadki powodujące konieczność przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi niższej instancji wskazane w omawianej normie nie mają zastosowania w stanie faktycznym sprawy). Powyższe oznaczają, że w aktualnym stanie prawnym jako zasadę należy przyjąć orzekanie reformatoryjne (nie zaś kasatoryjne) przez sąd odwoławczy. Wyższy Sąd Dyscyplinarny stoi na stanowisku, że innymi słowami a contrario z art. 437 § 2 zdanie drugie Kpk należy wyprowadzić wniosek obowiązku reformatoryjne go orzekania przez sąd odwoławczy (z wyłączeniem konieczności powtórzenia przewodu sądowego w całości, co będzie miało miejsce wyjątkowo). Z tego powodu, bazując na ustaleniach faktycznych Sądu I instancji, które nie zostały zakwestionowane w odwołaniu, Wyższy Sąd Dyscyplinarny uznał za możliwą i celową zmianę zaskarżonego orzeczenia w sposób wskazany w sentencji orzeczenia. Wyższy Sąd

Dyscyplinarny uznał, że w stanie faktycznym sprawy zasadne jest wymierzenie Obwinionej orzeczonych kar.

Jeśli chodzi o czyn pierwszy, to w ocenie WSD kara upomnienia jest rodzajowo zasadna za tego rodzaju przewinienie i jest ona uzasadniona stopniem winy Obwinionej. Sąd wziął pod uwagę, że delikt z pkt 1 orzeczenia został popełniony w trakcie rozprawy, w wypowiedziach ustnych, które siłą rzeczy cechuje pewna spontaniczność (co jednak nie uzasadnia prezentowanego przez Obwinioną emocjonalnego stosunku do Pokrzywdzonej czy braku powściągliwości). Poza tym w piśmie z dnia 31 lipca 2020 r. Obwiniona przyznała, że Jej zachowanie nie było należyte i tym samym stanowiło nadmierną i nieuprawnioną ingerencję w osobiste sprawy Pokrzywdzonej (k. 134). Jednocześnie Wyższy Sąd Dyscyplinarny uznał, że charakter tego deliktu i naruszonych dóbr Pokrzywdzonej uzasadnia nałożenie na Obwinioną obowiązku przeproszenia Pokrzywdzonej (art. 65 ust. 2e ustawy o radcach prawnych), tym bardziej, że przeproszenie będzie zgodne z oczekiwaniami Pokrzywdzonej, wyrażonymi na rozprawie przed OSD w dniu 26 sierpnia 2020 r. (k. 140).

Jeśli chodzi o czyn 2, na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 3 ustawy o radcach prawnych została wymierzona kara pieniężna. Sąd wziął pod uwagę fakt, że w tym przypadku delikt miał miejsce w związku ze złożeniem pisma procesowego, którego treść winna być szczególnie dogłębnie przemyślana przez Obwinioną. Z założenia pismu procesowemu nie sposób przypisać waloru spontaniczności towarzyszącej wypowiedzi ustnej. Rolą Obwinionej była weryfikacja twierdzeń pochodzących od jej klienta przez pryzmat informacji związanych ze sprawą, któremu to zadaniu Obwiniona nie sprostała. Obwiniona nie spojrzała krytycznie na twierdzenia klienta zawarte w wiadomości mailowej z dnia 15

października 2019 r., tylko je powtórzyła w swoim piśmie procesowym, nie konfrontując tych twierdzeń z innymi informacjami wynikającymi ze sprawy. Z tego powodu Wyższy Sąd Dyscyplinarny uznał, że czyn opisany w pkt 2 wymaga wymierzenia kary pieniężnej tym bardziej, że Obwiniona w swoim postępowaniu w omawianym zakresie nie dostrzegła niczego nagannego (wyjaśnienia przed Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP we W. w dniu 7 lutego 2020 r. - k. 97 - 98, pismo z dnia 31 lipca 2020 r. - k. 134). Cele zapobiegawcze kary przemawiają zatem za koniecznością wymierzenia kary bardziej dotkliwej niż w przypadku czynu z pkt 1.

Kara pieniężna została wymierzona w granicach przewidzianych w art. 65 ust. 2ba ustawy o radcach prawnych, tj. „w granicach od półtorakrotności do dwunastokrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w dacie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego”. Przewinienie przypisane w pkt 2 orzeczenia OSD zostało popełnione w 2019 r. Zgodnie z § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 września 2018 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2019 r., minimalne wynagrodzenie za pracę od dnia 1 stycznia 2019 r. ustalone zostało w wysokości 2250 zł. Oznacza to, że dolna granica kary pieniężnej plasuje się na poziomie 3.375 zł.

W myśl art. 65¹ ust. 2 pkt 2 ustawy o radcach prawnych kara upomnienia nie podlega łączeniu z karą pieniężną.

Biorąc pod uwagę powyższe na podstawie art. 437 § 1 i 2 w związku z art. 438 pkt 1a Kpk w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych orzeczono jak w sentencji.

O kosztach Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzekł na podstawie art. 70⁶ ust. 2 zdanie pierwsze ustawy o radcach prawnych w związku z § 1 ust. 1 pkt 2 uchwały nr 86/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z 20 marca 2015 r. w sprawie zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego.